

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Робоча програма
для студентів спеціальності 051 "Економіка"
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017

УДК 330.101.541(07.034)

М16

Укладачі: М. С. Бріль
О. М. Кліменко
М. А. Мащенко

Затверджено на засіданні кафедри політичної економії.
Протокол № 1 від 25.08.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Макроекономічний аналіз : робоча програма для студентів
М16 спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня
[Електронний ресурс] / уклад. М. С. Бріль, О. М. Кліменко, М. А. Ма-
щенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 61 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за моду-
лями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних, лабораторних та семі-
нарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної
роботи, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань
студентів, професійні компетентності, якими має володіти студент після ви-
вчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 051 "Економіка" першого
(бакалаврського) рівня.

УДК 330.101.541(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

В сучасних економічних умовах є необхідним визначення основних закономірностей розвитку країни, знаходження можливих резервів економічного зростання національної економіки, виявлення можливих диспропорцій в економіці та своєчасного їх усунення. Аналіз стану основних макроекономічних ринків і встановлення на цій основі можливих перспектив подальшого розвитку країни здійснюється на основі проведення макроекономічного аналізу. Також немаловажне значення для кращого майбутнього України, поліпшення якості життя має дослідження взаємозв'язків основних індикаторів національної економіки та прогнозування розвитку країни у майбутньому.

Економіка країни як система господарювання має свою структуру, принципи функціонування, межі державного регулювання і традиції. Структура, стан основних макроекономічних ринків національної економіки – товарного, грошового, ринку праці, методи їх якісного та кількісного аналізу, виявлення динаміки макроекономічних показників країни, стан зовнішньоекономічної діяльності та економічної безпеки країни, визначення перспектив розвитку країни – основні проблеми, що розглядаються в дисципліні "Макроекономічний аналіз".

Навчальна дисципліна "Макроекономічний аналіз" є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"	Базова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 051 "Економіка"	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 144		4-й	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	7-й	
		Лекції	
		34 год	
		Практичні, семінарські	
		34 год	
		Самостійна робота	
		72 год	
		Вид контролю	
екзамен			
4 год			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 94 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування знань і навичок стосовно методологічних та методичних основ проведення макроекономічного аналізу, теоретичних знань з функціонування національної економіки та практичних навичок з аналізу стану основних макроринків країни на основі індикаторів національної економіки, дослідження їх взаємозв'язків та прогнозування розвитку країни у майбутньому.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основних принципів економічного аналізу функціонування національної економіки;

оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу стану національної економіки і прогнозування на цій основі подальшого розвитку країни з використанням комп'ютерної техніки та програмно-математичних комплексів.

"Макроекономічний аналіз" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій економічного обґрунтування й прийняття господарських рішень у сфері державного управління з урахуванням мінливості національної економіки.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес функціонування національної економіки.

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти функціонування національної економіки та формування основних механізмів її регулювання.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Політична економія", "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Економіка підприємства", "Державне регулювання", "Економічний аналіз", "Оптимізаційні методи та моделі", "Міжнародна економіка", "Статистика" та інші.

У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Макроекономічна політика", "Економічна безпека" та інші, а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

сутність, цілі та методи макроекономічного аналізу;
структуру національної економіки, її характеристики за різними ознаками;

основні структурні зв'язки та співвідношення національної економіки;

механізм економічної рівноваги в національній економіці;
індикатори стану товарного, грошово-кредитного, фондового, валютного ринків і ринку праці, та їх взаємозв'язки;

макроекономічні показники динаміки ті виробничих можливостей;

макроаспекти економічної безпеки країни;

макроекономічні залежності ті макроекономічні диспропорції;

ВМІТИ:

аналізувати структуру національної економіки за різними критеріями;
досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макроекономічного аналізу;

розраховувати показники, що всебічно характеризують стан національного товарного ринку: співвідношення та стан основних секторів економіки, динаміку обсягів товарного виробництва, рівень конкурентності та монополізації товарного ринку;

аналізувати розвиток промисловості та сільського господарства;

досліджувати моделі рівноваги на товарному ринку;

враховувати фактор часу в оцінці грошових потоків;

досліджувати моделі рівноваги на фінансовому ринку;

оцінювати вплив зміни валютного курсу на макроекономічні показники країни.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
МК 1	Здійснювати аналіз основних макроекономічних показників	Здатність визначати сутність основних проблем і показників національної економіки, їх взаємозв'язок
		Застосовувати систему національних рахунків та інші інструменти макроекономічного аналізу в дослідженні основних агрегованих макроекономічних показників

Закінчення табл. 2.1

1	2	3
		Вміння аналізувати основні макроекономічні показники, застосовувати методологію та методику аналізу національної економіки
МК 2	Здійснювати оцінку ключових проблем функціонування основних ринків національної економіки	Вміння досліджувати теоретичні та методологічні проблеми сучасного ринку праці, використовуючи концепції різних наукових шкіл та показники ринку праці
		Вміння використовувати основні індикатори товарного ринку, їх структуру та взаємозв'язок
		Здатність характеризувати ключові проблеми та показники стану розвитку грошово-кредитного ринку в національній економіці
		Здатність робити аналіз розвитку валютного ринку на сучасному етапі розвитку національної економіки
МК 3	Здійснювати аналіз ролі основних суб'єктів господарювання в сучасному економічному кругообігу	Здатність характеризувати основні структурні співвідношення національної економіки в сучасному економічному кругообігу
		Вміння застосовувати методику аналізу розвитку промисловості та сільського господарства
		Здатність визначати функціональну роль інвестицій в сучасній економіці
МК4	Здійснювати оцінку ролі держави у формуванні основних інструментів ефективного функціонування національної економіки	Вміння визначати рівень життя та соціальний захист населення згідно методології та індикаторів стану
		Здатність аналізувати роль держави в економіці та основні функції держави
		Використання різних методик оцінювання ефективності макроекономічної політики, реалізованої урядом
		Вміння аналізувати аспекти економічної безпеки та діагностики стану економіки в сучасному економічному кругообігу
		Вміння робити обґрунтовані висновки щодо вирішення проблеми рівноваги платіжного балансу

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1 додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Методологічні основи макроекономічного аналізу

Тема 1. Основні структурні співвідношення національної економіки

1.1. Методологія аналізу національної економіки. Об'єкт і предмет аналізу національної економіки. Основні завдання, напрями, види аналізу національної економіки (статичний, порівняльний статистики, динамічний). Аналіз економіки ex post та ex ante. Екзогенні та ендогенні чинники. Методологічні основи аналізу національної економіки: системність, комплексність, оперування агрегованими економічними категоріями, врахування фактора часу. Класифікація та характеристика показників соціально-економічного розвитку країни: кількісних, якісних, натуральних, вартісних, абсолютних, відносних.

1.2. Сутність національної економіки, класифікація за різними критеріями. Визначення національної економіки, необхідність її аналізу. Зв'язок національної економіки з макроекономікою та економічною політикою держави. Інформаційне забезпечення моніторингу на макрорівні. Процес економічного кругообігу ресурсів, продуктів і доходу в моделях відкритої та закритої економіки.

1.3. Передумови формування структури національної економіки. Основні види структури національної економіки. Структура ресурсів, зайнятості, обсягу виробництва і послуг, що надаються. Структура основних виробничих фондів.

Тема 2. Методика аналізу розвитку народного господарства

2.1. Основні напрями аналізу структури національної економіки. Показники оцінки стану та залучення у виробництво природних ресурсів, співвідношення основних секторів економіки, галузевої структури економіки, структури інвестицій та їх джерел, відтворювальної структури, структури доходів населення, регіональної структури. Методика аналізу структури національної економіки. Міжгалузевий баланс. Секторна структура ВВП. Сектори не фінансових і фінансових корпорацій, загальнодержавного управління, домашніх господарств, зарубіжжя. Методика аналізу

структури ВВП на стадії виробництва, кінцевого використання та за доходами. Індекси централізації економіки, реальних кінцевих витрат усіх секторів економіки. Структура міжгалузевого балансу, характеристика його квадрантів. Методика аналізу структури економіки на основі міжгалузевого балансу. Аналіз структури ВВП за кінцевим використанням на основі міжгалузевого балансу: споживчі витрати, валові та чисті інвестиції, амортизація, державні закупівлі. Аналіз структури ВВП за доходами на основі міжгалузевого балансу.

2.2. Основні індикатори розвитку промисловості та методи його аналізу. Індекс реального обсягу промислового виробництва. Темпи оновлення промислової продукції. Методи обчислення зміни обсягів продукції промисловості під впливом різних чинників. Характеристика промислових підприємств за формами власності. Структура експорту та імпорту промислової продукції. Фондовіддача, матеріаловіддача, фондоозброєність, енергомісткість, продуктивність праці та ін.

2.3. Методи аналізу розвитку сільського господарства. Сільське господарство: галузева структура, основні показники стану. Основні показники стану сільського господарства. Галузева структура сільського господарства, аналіз тенденцій її зміни. Індекси реального обсягу продукції сільського господарства. Динаміка виробництва продукції галузей сільського господарства. Методи обчислення зміни обсягів продукції сільського господарства під впливом зміни продуктивності праці та чисельності працівників. Характеристика сільських господарств за формами власності. Структура експорту та імпорту. Сезонні коливання в сільському господарстві, методи їх урахування. Ефективність сільськогосподарського виробництва за показниками продуктивності, забезпеченості країни сільськогосподарською продукцією (виробництво рослинництва та тваринництва на душу населення), державних закупівель сільськогосподарської продукції.

Тема 3. Аналіз функціонування товарного ринку

3.1. Визначення динаміки індикаторів стану товарного ринку. Валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід, чистий внутрішній продукт, показник чистого економічного добробуту. Аналіз індексів Пааше, Ласпейреса, Фішера. Формування сукупного попиту. Аналіз впливу змінення доходів населення, реальної відсоткової ставки та багатства

на споживання та збереження. Аналітичні прогнози очікувань споживачів. Індекс споживчої довіри як індикатор рецесії та інших макроекономічних шоків. Взаємозалежність національних збережень та інвестицій. Значення інвестицій для формування виробничих можливостей національної економіки. Аналітичні прогнози змінення величини капіталу. Коефіцієнт Тобіна.

3.2. Аналіз формування рівноваги на товарному ринку. Вплив флуктуацій на фондовому ринку на товарну рівновагу. Залежність товарної рівноваги від фіскальної політики держави. Мультиплікативний ефект та його вплив на рівновагу товарного ринку. Аналіз значення діаграми "збереження-інвестиції" для прогнозування рівноваги товарного ринку.

3.3. Методика визначення конкурентності товарного ринку. Індекси Херфіндаля-Хіршмана, ринкової концентрації, рівень монополізації ринку. Аналіз тенденцій монополізації на товарному ринку.

Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку

4.1. Аналіз показників стану грошово-кредитного ринку. Структура фінансового ринку. Грошова маса, ліквідність грошей. Грошові агрегати, кредити банків, грошова база, коефіцієнт готівки, рівень доларизації, рівень монетизації, швидкість грошового обігу, кредитні ресурси банків, депозитний та грошовий мультиплікатори. Фактор часу в оцінці грошових потоків. Майбутня та поточна вартість грошей, методика обчислення. Аналіз процесів дисконтування й капіталізації. Ануїтетні внески, коефіцієнти ануїтети майбутньої вартості. Грошово-кредитна емісія, її складові, методика обчислення, формули Фішера та Пігу для визначення попиту на гроші.

4.2. Методологія та методика аналізу фондового ринку. Класифікація учасників фондового ринку: емітенти, інвестори, посередники, держава. Їхні функції. Сутність і функції фондової біржі. Продавці та покупці фондового капіталу. Первинний фондовий ринок і його завдання, основні емітенти, інвестори, об'єкти й форми угод. Вторинний ринок, його функції. Біржовий та позабіржовий ринки цінних паперів: суб'єкти та призначення. Сутність цінних паперів, їхня класифікація – пайові, боргові, похідні цінні папери. Інші класифікації. Рівень надійності цінних паперів. Акції: визначення, класифікація. Номінальна, емісійна, курсова, балансова ціни акції. Дохід акціонера. Антиінфляційна стійкість акцій. Облігації:

визначення, класифікація. Ринкова ціна облігації, її залежність від коливань економічної активності та процентних ставок. Аналіз ринку облігацій, урахування фактора часу у визначенні їхньої ринкової ціни, методика її обчислення методами капіталізації та дисконтування. Похідні цінні папери – ф'ючерси, опціони, варіанти, їхні визначення.

4.3. Методика аналізу валютного ринку. Валютні операції. Суб'єкти валютного ринку. Класифікація валютного ринку за різними ознаками. Ф'ючерсний ринок як складова валютного ринку, валютні ф'ючерси, хеджування. Аналіз операцій на валютному ринку. Напрями аналізу, способи здійснення фінансових операцій на валютному ринку. Валютна система, її сутність. Національна, світова, міжнародна валютні системи. Валютний курс. Котирування валюти, крос курс, спот-курси, форвардні курси. Економічні функції валютного курсу. Методи визначення валютних курсів. Паритет купівельної спроможності, методики обчислення.

Тема 5. Аналіз ринку праці

5.1. Методика аналізу стану ринку праці. Оцінка рівноваги між попитом і пропозицією на ринку праці. Структура балансу ринку праці. Визначення показників безробіття. Виробничий потенціал економіки. Аналіз визначення тенденцій зайнятості. Дослідження процесів працевлаштування і звільнення. Оцінка професійної підготовки робочої сили, дослідження процесів міграції населення, розрахунки продуктивності праці. Класифікація МОП. Продуктивна, соціально корисна, повна зайнятість. Сутність ефективної зайнятості. Аналіз залежності національного виробництва від зайнятості.

5.2. Якість життя та його основні соціально-економічні індикатори. Головні індикатори якості життя населення: індекс людського розвитку, індекс інтелектуального потенціалу суспільства, людський капітал на душу населення, коефіцієнт життєздатності населення, їхня сутність, методика обчислення. Нормативний і статистичний методи розрахунку прожиткового мінімуму. Фізіологічний і соціальний мінімум. Рівень маргінальності, сутність цього показника, його вплив на міграційні процеси. Причини бідності. Статистичний метод визначення межі бідності. Визначення гендерного показника розвитку. Аналіз рівня реального ВВП на душу населення, грошові доходи й витрати населення, номінальні та реальні доходи населення. Купівельна заробітна плата. Витрати

населення. Розрахунки природного приросту. Індикатори рівня життя населення. Показник нерівності доходів, крива Лоренца, коефіцієнт фондів, доцільний коефіцієнт диференціації.

Змістовий модуль 2

Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки

Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів

6.1. Коливання ділової активності. Кейнсіанська функція споживання та критика Лукаса. "Загадка" Кузнеця. Модель міжчасового вибору Фішера. Ефект змінення багатства і відсоткової ставки. Модель життєвого циклу Модільяні-Андо-Брумберга. Гіпотеза перманентного доходу Фрідмана. Аналіз впливу коливань ділової активності на інвестиції. Стилізовані факти про коливання ділової активності.

6.2. Моделі бізнес-циклів. Детерміністичні та стохастичні моделі ділових циклів. Динамічна модель AD-AS-бізнес-циклу. Шоки сукупного попиту. Шоки сукупної пропозиції. Механізм "імпульс-розповсюдження". Теорія реального циклу ділової активності. Міжнародні аспекти бізнес-циклів.

6.3. Динаміка змінення ключових макроекономічних показників. Аналіз проциклічних, ациклічних антициклічних змінних: виробництво та витрати; зайнятість та безробіття; середня продуктивність праці та реальна заробітна плата. Збільшення грошової маси та інфляція. Показники фінансового ринку. Індекс випереджальних індикаторів.

Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки

7.1. Макроекономічна система ринків праці, активів та товарного ринку. Аналіз рівноваги на ринку праці. Лінія повної зайнятості. Фактори, що впливають на здвиг лінії повної зайнятості. Реальна ставка відсотка та рівновага на товарному ринку. Крива IS та її нахил. Фактори, що викликають здвиг кривої IS, їх аналіз. Крива LM та рівновага на ринку активів. Відсоткова ставка та ціна негрошових активів. Рівність попиту на гроші та пропозиції грошей. Фактори, що викликають здвиг кривої LM, їх аналіз.

7.2. Загальна рівновага в повній моделі IS-LM. Графічна інтерпретація загальної рівноваги: перетин кривих повної зайнятості, IS та LM. Використання моделі IS-LM: тимчасовий несприятливий шок пропозиції. Аналітичні можливості моделі IS-LM. Корегування цін і досягнення загальної рівноваги. Вплив збільшення грошової маси на загальну рівновагу. Залежність між зростанням кількості грошей та інфляцією. Класична та кейнсіанська версії моделі IS-LM. Математична версія моделі IS-LM. Макроекономічне прогнозування.

7.3. Рівновага в моделі AD-AS. Аналіз кривої сукупного попиту та факторів, що впливають на її здвиг. Аналіз кривої сукупної пропозиції та факторів, що впливають на її здвиг. Рівновага в моделі AD-AS. Грошовий нейтралітет в моделі AD-AS. Парадокс моделі AD-AS в умовах монополізації товарного ринку та його графічна інтерпретація. Математична версія моделі AD-AS.

Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці

8.1. Макроекономічна проблема безробіття та інфляції. Компромис між інфляцією та безробіттям. Сучасна крива Філіпса-Фрідмана-Фелпса та її використання у макроекономічній політиці. Довгострокова крива Філіпса та її зв'язок з довгостроковою нейтральністю грошей. Аналіз витрат безробіття. Гістерезис безробіття. Теорія інсайдерів-аутсайдерів. Аналіз витрат інфляції. Теорія "cold turkey". Політика градуалізму. Коефіцієнт витрат при зниженні інфляції. Проблема міграцій.

8.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Принципи будувannya і сучасна структура платіжного балансу. Платіжний баланс як інструмент узагальнюючої оцінки економічного стану країни та ефективності її міжнародних зв'язків. Показники для проведення аналізу платіжного балансу. Оцінка ступеня боргового навантаження на економіку. Дослідження інвестиційної складової зовнішньоекономічної діяльності. Особливості доходу у відкритій економіці. Особливості попиту на гроші у відкритій економіці. Змінення рахунку поточний операцій та зовнішня заборгованість. Трилема задачі Національного банку. Валютні курси. Режими валютних курсів. Валютні союзи як альтернатива фіксованому курсу. Валютні інтервенції. Макроекономічні фактори валютного курсу та попит на чистий експорт. Режим контролю за рухом капіталу. Рівновага на валютному ринку. Паритет купівельної спроможності. Взаємозв'язок обмінного курсу і платіжного балансу.

8.3. Особливості макроекономічної політики у відкритій економіці. Коефіцієнт залежності економіки країни від експорту, коефіцієнт залежності економіки країни від імпорту, коефіцієнт відкритості економіки країни, коефіцієнт внутрішньогалузевої міжнародної спеціалізації країни, коефіцієнт покриття імпорту експортом. Індекс внутрішньогалузевої торгівлі Грубеля та Ллойда. Залежність монетарної та фіскальної політики країни від займів та міжнародної торгівлі. Фіскальна експансія. Наслідки скорочення грошової маси в коротко- та довгостроковому періодах. Мобільність капіталу та інвестиційний попит. Спекулятивний натиск. Порівняльний аналіз ефективності інструментів макроекономічної політики держави в моделях економічної рівноваги різних шкіл. Державна політика в умовах інвестиційної та ліквідної пасток. Ефективність державної політики.

Тема 9. Аналіз фінансування державних витрат

9.1. Державний бюджет. Державні витрати: державні закупівлі, трансфертні платежі, чисті відсоткові платежі. Субсидії, прибутки, податки. Аналіз структури доходів та витрат державного бюджету. Дефіцит та профіцит державного бюджету, особливості їх формування. Джерела і види фінансування. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування. Державне, кредитне, міжнародне фінансування. Фіскальна політика та сукупний попит. Результати дії стимулів фіскальної політики.

9.2. Аналіз державної інвестиційної політики і державних інвестиційних програм. Державні капіталовкладення. Інвестиційна привабливість об'єктів. Основні напрями інвестування. Аналіз фінансових інвестицій. Інвестиції у виробничі фонди. Інноваційні та інтелектуальні інвестиції. Іноземні інвестиції: необхідність, форми, наслідки. Інвестиційні фонди: пайові, акціонерні, чекові, банківські фонди управління. Інвестиційні ризики. Сутність інвестиційних ризиків. Внутрішні та зовнішні ризики. Методи аналізу інвестиційних ризиків.

9.3. Політика держави та стабілізаційна політика. Бюджетне обмеження уряду. Фінансування державного дефіциту: державний борг і сеньйораж. Стабілізація державного боргу. Нейтральність фіскальної політики: теорема еквівалентності Барро-Рікардо. Обмеження макроекономічної політики. Невизначеність, раціональні очікування та режими політики. Державні облігації. Ринок цінних паперів та види біржових

операцій. Визначення цін акцій: реальна вартість потоку очікуваних дивідендів. Модель оптимального управління готівкою Баумоля-Тобіна. Бюджетне обмеження споживачів та їх попит на цінні папери.

Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави

10.1. Поняття, принципи, об'єкти та суб'єкти економічної безпеки. Сутність економічної безпеки. Об'єкти та суб'єкти економічної безпеки. Роль економічної безпеки в системі національної безпеки. Принципи економічної безпеки, її структура та рівні.

10.2. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці держави. Класифікація національних економічних інтересів. Внутрішні аспекти економічної безпеки країни. Зовнішні аспекти економічної безпеки держави. Види загроз економічній безпеці. Критерій економічної безпеки. Індикатори економічної безпеки та їх граничні значення.

10.3. Економічна безпека підприємства. Сутність економічної безпеки підприємства. Мета економічної безпеки підприємства. Функціональні складові ресурсно-функціонального підходу для комплексного аналізу економічної бази підприємства. Суб'єкти економічної безпеки підприємства. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Інфраструктура економічної безпеки підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	у тому числі					самостійна робота	
		лекційні	семінарські та практичні	лабораторні	проведення підсумкового контролю	виконання ІНДЗ	підготовка до занять	
Змістовий модуль 1. Методологічні основи макроекономічного аналізу								
<i>Тема 1.</i> Основні структурні співвідношення національної економіки	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 2.</i> Методика аналізу розвитку народного господарства	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 3.</i> Аналіз функціонування товарного ринку	10	2	2	–	–	–	6	
<i>Тема 4.</i> Методологічні основи аналізу фінансового ринку	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 5.</i> Аналіз ринку праці	10	2	2	–	–	–	6	
Разом за змістовим модулем 1	62	16	16	–	–	–	30	
Змістовий модуль 2. Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки								
<i>Тема 6.</i> Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 7.</i> Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 8.</i> Макроекономічна політика у відкритій економіці	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 9.</i> Аналіз фінансування державних витрат	14	4	4	–	–	–	6	
<i>Тема 10.</i> Механізм забезпечення економічної безпеки держави	10	2	2	–	–	–	6	
Разом за змістовим модулем 2	66	18	18	–	–	–	30	
<i>Підготовка до екзамену</i>	12	–	–	–	–	–	12	
<i>Передекзаменаційні консультації</i>	2	–	–	–	–	–	2	
<i>Екзамен</i>	2	–	–	–	–	–	2	
Усього годин за модулями	144	34	34	–	–	–	76	

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Методологічні основи макроекономічного аналізу			
<i>Тема 1.</i> Основні структурні співвідношення національної економіки	1. Методологія аналізу національної економіки. 2. Сутність національної економіки, класифікація за різними критеріями. 3. Передумови формування структури національної економіки	2	Основна: [1 – 4; 7; 13; 15; 16; 19; 20; 24; 26]. Додаткова: [39 – 42]
<i>Тема 2.</i> Методика аналізу розвитку народного господарства	1. Основні напрями аналізу структури національної економіки. 2. Основні індикатори розвитку промисловості та методи його аналізу. 3. Методи аналізу розвитку сільського господарства	2	Основна: [1 – 4; 13; 15; 16; 19; 23; 24; 26]. Додаткова: [39; 41 – 43]
<i>Тема 3.</i> Аналіз функціонування товарного ринку	1. Визначення динаміки індикаторів стану товарного ринку. 2. Аналіз формування рівноваги на товарному ринку. 3. Методика визначення конкурентності товарного ринку	1	Основна: [1; 3; 6; 9; 13; 16; 19; 20; 21; 23; 24]. Додаткова: [39 – 43]
<i>Тема 4.</i> Методологічні основи аналізу фінансового ринку	1. Аналіз показників стану грошово-кредитного ринку. 2. Методологія та методика аналізу фондового ринку. 3. Методика аналізу валютного ринку	2	Основна: [2; 3; 5; 9; 13; 15; 20; 23 – 25]. Додаткова: [39 – 43]

1	2	3	4
<i>Тема 5. Аналіз ринку праці</i>	1. Методика аналізу стану ринку праці. 2. Якість життя та його основні соціально-економічні індикатори	4	Основна: [1; 3; 6 – 8; 13 – 17; 19; 23; 24; 26]. Додаткова: [30; 32; 39 – 43]
Разом годин за модулем 1		11	
Змістовий модуль 2. Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки			
<i>Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів</i>	1. Коливання ділової активності. 2. Моделі бізнес-циклів. 3. Динаміка змінення ключових макроекономічних показників	2	Основна: [1; 3; 4; 13; 15; 21; 26]. Додаткова: [29; 39; 42]
<i>Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки</i>	1. Макроекономічна система ринків праці, активів та товарного ринку. 2. Загальна рівновага в повній моделі IS-LM. 3. Рівновага в моделі AD-AS	2	Основна: [3; 4; 6; 7; 11; 12; 18; 28]. Додаткова: [33; 42]
<i>Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці</i>	1. Макроекономічна проблема безробіття та інфляції. 2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. 3. Особливості макроекономічної політики у відкритій економіці	1	Основна: [2 – 4; 7; 12; 24 – 26]. Додаткова: [39 – 42]
<i>Тема 9. Аналіз фінансування державних витрат</i>	1. Державний бюджет. 2. Аналіз державної інвестиційної політики і державних інвестиційних програм. 3. Політика держави та стабілізаційна політика	2	Основна: [1; 8; 9; 13; 14; 16; 20; 21]. Додаткова: [34; 39 – 43]
<i>Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави</i>	1. Поняття, принципи, об'єкти та суб'єкти економічної безпеки. 2. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці держави. 3. Економічна безпека підприємства	2	Основна: [5; 6; 10; 12; 18; 19; 27]. Додаткова: [31; 35; 37; 39 – 43]
Разом годин за модулем 2		9	
Разом годин за змістовими модулями		20	

Для активізації проведення семінарських занять передбачається застосування сучасних навчальних технологій – семінари-дискусії (круглий стіл); робота в малих групах; кейс-метод; ділові ігри.

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Методологічні основи макро-економічного аналізу	<i>Завдання 2.</i> Секторна структура ВВП. Аналіз структури ВВП на стадії виробництва, кінцевого використання та за доходами. Характеристика квадрантів міжгалузевого балансу	1	Основна: [1; 3; 6; 9; 13; 16; 19; 20; 23; 24; 26]. Додаткова: [38 – 43]
	<i>Завдання 3.</i> Визначення змін обсягів промислової продукції (сільського господарства) під впливом змін у продуктивності праці, чисельності робітників. Оцінка ефективності роботи промисловості (сільського господарства) за показниками фондівіддачі, матеріалівіддачі, продуктивності праці	2	Основна: [2; 3; 5; 9; 13; 15; 20; 23; 24]. Додаткова: [38 – 43]
	<i>Завдання 4.</i> Вплив грошово-кредитного фондового та валютного ринків на стан макроекономічної рівноваги в Україні	2	Основна: [1; 3; 6 – 8; 13 – 17; 19; 23; 24; 26]

1	2	3	4
	Основні завдання фінансового ринку в трансформаційних економіках, економіках розвинутих країн та країн, що розвиваються		Додаткова: [30; 38 – 43]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки	<i>Завдання 6.</i> Складання зведеного балансу ринку праці за даними державної статистики України. Оцінка ефективності роботи служби зайнятості в Харківському регіоні	3	Основна: [1; 3; 4; 11; 13; 15 – 17; 19; 21; 23; 24; 26; 27; 29]. Додаткова: [38 – 42]
	<i>Завдання 7.</i> Розрахунок індексів людського розвитку та тендерного розвитку на основі даних статистики та їх порівняльний аналіз	2	Основна: [3; 4; 6; 7; 11; 12; 18; 22; 25; 26; 28]. Додаткова: [33; 38 – 42]
	<i>Завдання 9.</i> Аналіз рівноваги платіжного балансу країни. Розрахунок показників зовнішньоекономічної діяльності України за даними офіційної статистики	2	Основна: [1; 8; 9; 13; 14; 16; 20; 21]. Додаткова: [34; 38 – 43]
	<i>Завдання 10.</i> Оцінка рівня енергетичної безпеки країни. Дослідження раціональності структури балансу споживання енергоносіїв	2	Основна: [5; 6; 10; 12; 18; 19; 27]. Додаткова: [31; 35 – 43]
Разом годин за змістовими модулями		14	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Методологічні основи макроекономічного аналізу

Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку

Рівень 1. Визначте коефіцієнт платіжності акції (кпл): якщо сума дивідендів по акціям становила 200 тис. грн, валовий прибуток 450 тис. грн, а кількість акцій в обігу 10.

Рівень 2. Визначити рівень монетизації та коефіцієнт готівки, якщо номінальний ВВП дорівнює 140 млрд. грн., грошовий агрегат М2 становить 10,5 млрд. грн., частка готівки в ньому – 40 %, валютні заощадження – 0,95 млрд. грн., обсяг трастових операцій комерційних банків – 0,82 млрд. грн.

Рівень 3. В результаті впровадження нових технічних засобів у банківській системі збільшилася швидкість обігу грошей. Щоб згладити ситуацію в економіці, Центральний Банк вжив заходів по стабілізації обсягу випуску і рівня цін в економіці, змінивши пропозицію грошей. Покажіть, як можна відбити на графіці початковий шок і стабілізаційну політику Центрального банку. Аргументуйте побудову графіка та поясніть стабілізаційну політику Центрального банку.

Змістовий модуль 2

Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки

Тема 5. Аналіз ринку праці

Рівень 1. На початку року кількість робочої сили становила 30 млн чол., кількість безробітних – 3 млн чол. Протягом року за умови незмінної кількості робочої сили працевлаштуються 2 млн чол., а втратять роботу 1,5 млн чол.

Рівень 2. У розрахунковому періоді ВВП зростає на 8 %, а продуктивність праці – на 6,7 %. Обчислити частку приросту ВВП окремо за рахунок продуктивності праці та зміни кількості зайнятих.

Рівень 3. Відомо, що в попередньому періоді в галузі функціонувало 250 тис. робочих місць. У розрахунковому періоді коефіцієнт приросту створення робочих місць дорівнюватиме 0,35, а кількість ліквідованих робочих місць досягне 4 тис.

Обчислити:

- 1) кількість створених робочих місць у розрахунковому періоді;
- 2) темп ліквідації робочих місць;
- 3) кількість функціонуючих робочих місць у розрахунковому періоді;
- 4) темп зміни зайнятості;
- 5) оборот робочих місць;
- 6) надлишковий оборот робочих місць.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 67 % (108 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Методологічні основи макроекономічного аналізу				
<i>Тема 1.</i> Основні структурні співвідношення національної економіки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Визначення місця макроекономічного аналізу в системі економічних наук та з'ясування її практичної функції"	6	Експрес-опитування. Презентація результатів	Основна: [1 – 4; 7; 13; 15; 16; 19; 20; 23; 24; 26]. Додаткова: [39 – 42]
<i>Тема 2.</i> Методика аналізу розвитку народного господарства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2	6	Презентація результатів	Основна: [1 – 4; 13; 15; 16; 19; 23; 24; 26]. Додаткова: [39 – 43]
<i>Тема 3.</i> Аналіз функціонування товарного ринку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Методика аналізу структури національної економіки. Міжгалузевий баланс України"	6	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [1; 3; 6; 9; 13; 16; 19; 20; 23; 24; 26]. Додаткова: [39 – 43]
<i>Тема 4.</i> Методологічні основи аналізу фінансового ринку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття з теми "Методика аналізу операцій на валютному ринку України. Ф'ючерсний ринок, валютні ф'ючерси, хеджування". Підготовка до контрольної роботи за темами 3 і 4	6	Презентація результатів. Перевірка есе	Основна: [2; 3; 5; 9; 13; 15; 20; 23 – 25]. Додаткова: [39 – 43]
<i>Тема 5.</i> Аналіз ринку праці	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Служба зайнятості в Україні: стан, функції та перспективи розвитку". Підготовка до колоквиуму	6	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [1; 3; 6 – 8; 13 – 17; 19; 23; 24; 26]. Додаткова: [30; 32; 39 – 43]
Усього за змістовим модулем 1		30		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2. Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки				
<i>Тема 6.</i> Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Детерміністичні та стохастичні моделі ділових циклів". Підготовка до контрольної роботи	6	Презентація результатів. Перевірка есе	Основна: [1; 3; 4; 11; 13; 15 – 17; 19; 21; 23; 24; 26; 27; 29]. Додаткова: [39 – 42]
<i>Тема 7.</i> Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Методики обчислення індексу інтелектуального потенціалу суспільства, людського капіталу на душу населення та коефіцієнта життєздатності населення". Підготовка до практичних занять	6	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [3; 4; 6; 7; 11; 12; 18; 22 – 26; 28]. Додаткова: [33; 39 – 42]
<i>Тема 8.</i> Макроекономічна політика у відкритій економіці	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Аналіз динаміки внутрішніх та іноземних інвестицій в економіку України". Підготовка до практичних занять	6	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [2 – 4; 7; 12; 15; 24]. Додаткова: [39 – 42]
<i>Тема 9.</i> Аналіз фінансування державних витрат	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки". Підготовка до контрольної роботи	6	Презентація результатів	Основна: [1; 8; 9; 13; 14; 16; 20; 21]. Додаткова: [34; 38 – 43]
<i>Тема 10.</i> Механізм забезпечення економічної безпеки держави	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Воєнно-економічна безпека: протиріччя між обороноздатністю та навантаженням на економіку країни." Підготовка до колоквиуму	6	Презентація результатів. Письмова контрольна робота	Основна: [5; 6; 10; 12; 18; 19; 27]. Додаткова: [31; 35; 37; 39]
Усього за змістовим модулем 2		30		
<i>Підготовка до екзамену</i>		12		Основна: [1 – 30]
<i>Консультації к екзамену</i>		2		
<i>Екзамен</i>		2		
Усього		76		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Основні структурні співвідношення національної економіки

1. У чому полягає сутність національної економіки?
2. Як визначали національну економіку представники різних економічних концепцій (Г. Шмоллер, В. Олбрайт, М. Вебер, В. Ойкон та ін.)?
3. Економічні, політичні, організаційні та інші передумови формування національної економіки.
4. На яких критеріях базується класифікація національних економік?
5. Що є об'єктом та предметом аналізу національної економіки?
6. У чому відмінності між аналізом "ex post" та "ex ante"?
7. Як враховується фактор часу в статичному аналізі, в аналізі порівняльної статистики та в динамічному аналізі?
8. Які макроринки функціонують у національній економіці?
9. Які види економічної активності здійснюють домогосподарства, держава, зарубіжжя, фірми?
10. Дайте характеристику економічним потокам у загальній схемі функціонування національної економіки.

Тема 2. Методика аналізу розвитку народного господарства

1. У чому полягає сутність категорії "структура" національної економіки?
2. За якими напрямками аналізується структура національної економіки?
3. Як характеризує стан розвитку національної економіки співвідношення між валовими інвестиціями та амортизацією?
4. У який спосіб розраховується норма нагромадження, що вона відображує під час аналізу стану національної економіки?
5. Як оцінюється ефективність нагромадження в національній економіці?
6. Які сектори виділяють в національній економіці відповідно до СНР?
7. Як визначається індекс централізації економіки, що він характеризує?
8. Як обчислюється ВВП (три методи розрахунку)?
9. У чому сутність моделі міжгалузевих балансу?

10. Характеристика квадрантів міжгалузевого балансу.
11. Як обчислюється індекс реального обсягу промислового виробництва?
12. Як розрахувати приріст обсягу промислової продукції за рахунок зростання продуктивності праці?
13. За якими ознаками визначається галузева структура сільського господарства?
14. Як розрахувати приріст обсягу сільського господарства за рахунок зміни чисельності робітників?
15. Які показники характеризують ефективність роботи промисловості та сільського господарства?
16. Методи обчислення показників ефективності промислового виробництва та сільського господарства.
17. За якими показниками аналізується структура експорту та імпорту промисловості та сільського господарства?

Тема 3. Аналіз функціонування товарного ринку

1. Як обчислюються основні макропоказники товарного ринку?
2. Якими методами визначаються масштаби тіньової економіки?
3. Як визначаються індекси Пааше, Ласпейреса, Фішера, для чого вони використовуються?
4. Які показники відображують динаміку розвитку промислового виробництва, в який спосіб вони розраховуються?
5. Показники динаміки розвитку сільського господарства, методи їх обчислення.
6. Як визначаються конкурентність та рівень монополізації товарного ринку?
7. Характеристика та графічне зображення моделей рівноваги товарного ринку "AD – AS", "витрати – випуск", "вилучення – ін'єкції", "інвестиції – заощадження".

Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку

1. У чому полягає роль грошово-кредитного ринку в структурі фінансового ринку?
2. Назвіть основні показники стану грошово-кредитного ринку?

3. У чому різниця між депозитним (банківським) та грошовим мультиплікаторами?
4. У чому різниця між грошовою масою, грошовою базою та грошовою пропозицією?
5. Яку роль відіграє фактор часу в одиниці грошових потоків?
6. Що таке ануїтетні внески?
7. У чому полягають умови рівноваги грошово-кредитного ринку?
8. У чому сутність методики обчислення грошово-кредитної емісії?
9. У чому полягає взаємозв'язок грошового й товарного ринків?
10. Як впливає світова процентна ставка на рівновагу в модулі Манделла – Флемінга?
11. У чому полягає роль фондового ринку в структурі фінансового ринку?
12. Назвіть та охарактеризуйте функції основних учасників фондового ринку.
13. На які групи поділяють усі цінні папери?
14. У чому полягає "золоте правило" інвестування в цінні папери?
15. Які похідні цінних паперів обертаються на фондовому ринку?
16. Як враховується фактор часу у ході аналізу ринку облігацій?
17. Які існують основні показники характеристики облігацій?
18. Які існують основні показники характеристики акцій?
19. Як розраховується розрахункова вартість похідних цінних паперів?
20. Які основні індекси фондового ринку існують та в чому полягає різниця між ними?
21. Які види аналізу існують на фондовому ринку?
22. У чому різниця між способами дослідження фондового ринку "зверху вниз" та "знизу вверх"?
23. У чому полягає роль валютного ринку в структурі фінансового ринку?
24. Що виступає індикатором фінансової стабільності на валютному ринку?
25. У чому різниця між прямим та непрямим методами котирування валюти?
26. Що таке паритет купівельної спроможності (PPP) та що він характеризує?
27. Які існують основні методики обчислення PPP?

Тема 5. Аналіз ринку праці

1. Що є об'єктом та суб'єктами ринку праці?
2. Функції та класифікація ринку праці за різними ознаками.
3. Визначення зайнятості відповідно до закону України та за визначенням МОП.
4. Види та форми зайнятості.
5. Які особи визнаються безробітними в Україні та відповідно до методики МОП?
6. Види та форми безробіття, його кількісні індикатори.
7. Які статті зведеного балансу ринку праці?
8. Як оцінюється рівновага між попитом і пропозицією на ринку праці?
9. Як визначаються тенденції зайнятості?
10. У який спосіб обчислюється динаміка збалансованості робочої сили й робочих місць?
11. Яке економічне тлумачення має показник обороту робочих місць?
12. За якими індикаторами оцінюється ефективність роботи служби зайнятості?
13. Як здійснюється дослідження процесів міграції населення?
14. У який спосіб обчислюється продуктивність праці залежно від рівня дослідження?
15. Які показники застосовуються для оцінки ефективності використання робочої сили?

Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів

1. Назвіть складові частини сукупних видатків.
2. Поясніть терміни "автономне споживання" і "заощадження".
3. Який феномен в економіці отримав назву "загадка Кузнеця"?
4. Перелічіть найбільш відомі за тривалістю економічні цикли.
5. Назвіть причини циклічних коливань.
6. Що мається на увазі під "шоками" сукупного попиту і пропозиції?
7. Визначте економічну дію механізму "імпульс-розповсюдження".
8. У чому полягає економічний сенс випереджальних індикаторів, співпадаючих та тих, що запізнюються?
9. У чому полягає різниця і взаємозв'язок між темпами росту і приросту?

10. Назвіть основні індикатори макроекономічного розвитку та їх нормативне значення.

Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки

1. У чому полягає сутність показника рівня життя населення?
2. У чому різниця між узагальненими та відносними показниками рівня життя населення?
3. Які соціально-економічні індикатори рівня життя населення відносять до основних?
4. Які соціально-економічні індикатори рівня життя населення відносять до часткових?
5. Чи є заробітна плата інфляційним чинником, якщо вона жорстко регулюється урядом, а ціни на споживчі товари і послуги лібералізовані?
6. Чи завжди зростання виробництва відіграє вирішальну роль у подоланні бідності?
7. Що характеризує індекс вартості життя?
8. У чому полягає причина різкої поляризації доходів населення в транзитивній економіці?
9. За яких умов індекси людського та тендерного розвитку однакові?
10. У чому різниця між рівнем життя та якістю життя?
11. У чому різниця між натуральними та вартісними індикаторами рівня життя?
12. Що характеризує коефіцієнт Джині?
13. Які основні індикатори якості життя населення?
14. Які індикатори характеризують бідність населення?
15. У чому сутність та різниця між нормативним та статистичним методами розрахунку прожиткового мінімуму?
16. Що характеризує показник рівня маргінальності?

Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці

1. За якими ознаками класифікуються інвестиції?
2. Які напрями державної інвестиційної політики вам відомі?
3. Призначення інвестиційних фондів, джерела їх формування.

4. Інвестиційна привабливість об'єктів.
5. Порівняйте різні напрями інвестування.
6. Проаналізуйте наслідки вітчизняних та іноземних інвестицій.
7. Назвіть основні перешкоди формування інноваційних та інтелектуальних інвестицій в Україні.
8. Як знизити інвестиційні ризики?

Тема 9. Аналіз фінансування державних витрат

1. За якими ознаками класифікуються зовнішньоекономічні операції?
2. Дайте визначення економічної території країни. Чим вона відрізняється від географічної території країни?
3. Що таке платіжний баланс, для чого він складається?
4. Що слугує інформаційною базою для складання платіжного балансу? Яка установа здійснює його підготовку в Україні?
5. Якими коефіцієнтами характеризується залежність економіки країни від експорту та імпорту? Як вони розраховуються?
6. Як розраховується і що відображає коефіцієнт відкритості економіки країни?
7. Дайте визначення внутрішньогалузевої торгівлі. Як вона вимірюється?
8. Що характеризують показники еластичності експорту та імпорту?

Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави

1. Назвіть об'єкти та суб'єкти економічної безпеки.
2. Що означає економічна незалежність країни?
3. Чим характеризується стійкість та стабільність національної економіки?
4. Що передбачає здатність країни до саморозвитку та прогресу?
5. За допомогою чого визначаються стандарти економічної безпеки країни?
6. У чому полягає сутність інвестиційної безпеки національної економіки?
7. Назвіть основні складові внутрішньої безпеки країни.

8. Які показники характеризують рівень енергетичної безпеки?
9. У чому полягає сутність зовнішньоекономічної безпеки країни?
10. Які показники характеризують рівень зовнішньоекономічної безпеки країни?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни); групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові (обговорення практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику);

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:

1) індивідуальний захист самостійних та індивідуальних завдань;

2) підготовка рефератів для виступу на науковому семінарі;

3) підготовка рефератів для виступу на науковій конференції.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Основні структурні співвідношення національної економіки	Лекція проблемного характеру з питання "Класифікація національної економіки за різними критеріями". Робота в малих групах під час обговорення застосування аналізу "ex post" та "ex ante" для характеристики держбюджету країни. Банк візуального супроводу: використання слайдів схеми функціонування національної економіки
<i>Тема 2.</i> Методика аналізу розвитку народного господарства	Лекція проблемного характеру з питання "Визначення масштабів тіньової економіки". Мозкові атаки з визначення показників, що всебічно відображують тенденції розвитку промисловості, сільського господарства та сфери послуг. Банк візуального супроводу: графічне зображення моделей рівноваги товарного ринку "AS – AD", "витрати – випуск", "вилучення – ін'єкції", "інвестиції – заощадження"
<i>Тема 3.</i> Аналіз функціонування товарного ринку	Лекція проблемного характеру з питання "Методика аналізу структури національної економіки" (співвідношення накопичення та споживання, інвестицій та споживання). Семінар-дискусія з питання "Регіональні особливості структури економіки України". Презентація моделей регіонального розвитку в різних країнах. Банк візуального супроводу: модель міжгалузевого балансу
<i>Тема 4.</i> Методологічні основи аналізу фінансового ринку	Лекція проблемного характеру з питання "Аналіз трансформаційних перетворень в Україні". Робота в малих групах щодо розрахунку динаміки показників розвитку промисловості та сільського господарства за останні вісім років по кожній галузі. Банк візуального супроводу: статистичні дані щодо функціонування промисловості та сільського господарства в Україні та інших країнах
<i>Тема 5.</i> Аналіз ринку праці	Лекція проблемного характеру з питання "Методологічні основи аналізу грошово-кредитного ринку. Показники стану грошово-кредитного ринку"

1	2
	<p>Лекція проблемного характеру з питання "Методологічні основи аналізу валютного ринку. Аналіз впливу зміни валютного курсу на макроекономічні процеси".</p> <p>Ділова гра на тему "Вкладаємо в майбутнє".</p> <p>Робота в малих групах при оцінці основних показників доходності акцій.</p> <p>Семінар-дискусія з питання "Чому валютний курс характеризує сукупний вплив цінових факторів на конкурентоспроможність експортерів".</p> <p>Банк візуального супроводу: слайди основних показників стану грошово-кредитного, фондового та валютного ринків; графічне зображення моделі рівноваги Манделла – Флемінга</p>
<p><i>Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів</i></p>	<p>Лекція проблемного характеру з питань визначення статусу безробітного та зайнятого відповідно до норм МОП та українського законодавства.</p> <p>Кейс-метод на тему "Визначення збалансованості ринку праці" за минулий рік, за даними офіційної статистики.</p> <p>Робота в малих групах під час оцінювання ефективності роботи служби зайнятості.</p> <p>Комплексне практичне заняття у формі дидактичної гри "Зростання ВВП за рахунок використання резервів ефективності функціонування ринку праці".</p> <p>Банк візуального супроводу: слайд зведеного балансу ринку праці</p>
<p><i>Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки</i></p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання "Рівень життя та його основні соціально-економічні індикатори".</p> <p>Семінар-дискусія з питання "Причини зростання бідності в Україні та шляхи її подолання".</p> <p>Робота в малих групах під час розрахунку прожиткового мінімуму нормативним та статистичним методами.</p> <p>Банк візуального супроводу: слайд статистичних даних для визначення індексів людського та тендерного розвитку України; слайди табличного та графічного (крива Лоренца) методів відображення розподілу доходів</p>
<p><i>Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці</i></p>	<p>Робота в малих групах при аналізі державних інвестиційних програм.</p> <p>Презентація малими групами пошуку джерел фінансування інвестиційної діяльності.</p> <p>Банк візуального супроводу: слайд статистичних даних для аналізу напрямів інвестицій в Україні</p>

1	2
<i>Тема 9.</i> Аналіз фінансування державних витрат	Робота в малих групах під час проведення аналізу платіжного балансу країни. Презентація малими групами звіту "Стан зовнішньоекономічної діяльності країни" за результатами проведення в малих групах практичного заняття "Аналіз платіжного балансу країни"
<i>Тема 10.</i> Механізм забезпечення економічної безпеки держави	Семінар-дискусія з питань: "Проблема забезпечення ефективної відкритості національної економіки в контексті глобалізації". "Протиріччя між обороноздатністю та економічною ефективністю". Робота в малих групах під час проведення аналізу різних компонентів економічної безпеки країни. Презентація малими групами звіту: "Загрози економічній безпеці країни та шляхи їх подолання" за результатами проведення в малих групах практичного заняття "Аналіз різних компонентів економічної безпеки країни"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набутті навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні та семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. Під час вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою

яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 3.</i> Аналіз функціонування товарного ринку	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Регіональні особливості структури економіки України"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 4.</i> Методологічні основи аналізу фінансового ринку	<i>Завдання 4.</i> Розрахунок динаміки показників розвитку промисловості та сільського господарства	Робота в малих групах, мозкові атаки
<i>Тема 6.</i> Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів	<i>Завдання 6.</i> "Визначення збалансованості ринку праці" за минулий рік, за даними офіційної статистики. Оцінка ефективності роботи служби зайнятості. "Зростання ВВП за рахунок використання резервів ефективності функціонування ринку праці"	Робота в малих групах Кейс-метод, семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 8.</i> Макроекономічна політика у відкритій економіці	<i>Завдання 8.</i> Аналіз державних інвестиційних програм. Пошук джерел фінансування інвестиційної діяльності. Статистичні дані для аналізу напрямів інвестицій в Україні	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації

1	2	3
Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави	<p><i>Семінар-дискусія</i> з питань: "Проблема забезпечення ефективною відкритості національної економіки в контексті глобалізації". "Протиріччя між обороноздатністю та економічною ефективністю".</p> <p><i>Презентація</i> малими групами звіту: "Загрози економічній безпеці країни та шляхи їх подолання" за результатами проведення в малих групах практичного заняття "Аналіз різних компонентів економічної безпеки країни"</p>	Робота в малих групах, метод Дельфі, метод сценаріїв, презентації

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка рефератів за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінювання підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і у ході виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуальних завдань.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової

знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 4 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, само-реалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Освітній ступінь "бакалавр"
Напрямок підготовки: "Економічна теорія". Семестр VII
Навчальна дисципліна "Макроекономічний аналіз"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ 1

Завдання 1 (стереотипне). На ринку деякого товару діють 14 фірм. Доля фірми 1 складає 15 %, фірми 2 – 10 %, фірм 3, 4, 5, 6 – по 8 %, фірм 7, 8, 9, 10, 11 – по 6 %, фірм – 12, 13 – по 5 %, фірми 14 – 3 %. Розрахувати індекс Херфіндаля – Хіршмана для цих 14 фірм. Якщо фірми 2 і 3 вирішать об'єднатися, чи повинні державні органи дозволити їм об'єднатися? Злиття дозволяється, якщо індекс не перевищує 1 900.

Завдання 2 (стереотипне). Для забезпечення населення країни одягом великих розмірів уряд збільшив квоти на ввезення цих товарів у розмірі 500 млн грош. од. До введення квот імпорт одягу великих розмірів склав 300 млн грош. од., при загальній потребі ринку – 950 млн грош. од. Розрахувати, як зміниться частка ринку національних підприємств.

Завдання 3 (діагностичне). Визначте рентабельність акціонерного капіталу згідно прибутку і обсягу реалізації якщо є такі дані: загальна кількість акцій 1000 шт., курс акції 20 грн. Загальний прибуток склав 32 тис. грн.

Завдання 4 (діагностичне). У табл. 1 наведені дані щодо кількості праці і її продуктивності впродовж трьох років.

Таблиця 1

Вихідні дані

Рік	Кількість праці (год.)	Продуктивність праці (ден. од. на рік)
1	1 000	100
2	1 000	105
3	1 100	105

Визначте:

а) реальний обсяг виробництва в кожному році;

б) на скільки відсотків виросла продуктивність праці на другий рік порівняно з першим роком і на скільки відсотків внаслідок цього збільшився реальний обсяг ВВП;

в) на скільки відсотків виросла кількість праці на третій рік порівняно з другим роком і на скільки відсотків внаслідок цього збільшився реальний об'єм ВВП.

Завдання 5 (евристичне). Зробіть порівняльний аналіз провідних економічних концепцій регулювання ринку праці. Які елементи з них найбільш ефективні в сучасних умовах світового розвитку? Чому?

Затверджено на засіданні
кафедри політичної економії ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Протокол № ___ від "___" _____ 20___ р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (стереотипне) – 5 балів.

Показав отримані теоретичні знання з визначеної теми, студент може їх використати у ході вирішення практичних завдань. Залежно від якості виконання завдання студент отримує таку кількість балів:

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків всіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 2 (діагностичне) – 6 балів.

Показав отримані теоретичні знання з визначеної теми, студент може їх використати у ході вирішення практичних завдань. Показав здібності аналізу макроекономічних процесів студент може робити висновки як теоретичного, так і практичного характеру. Залежно від якості виконання завдання студент отримує таку кількість балів:

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків всіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

1 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 3 (діагностичне) – 8 балів.

Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми та може їх використати у ході вирішення практичних завдань. Показав здібності аналізу макроекономічних процесів та може робити висновки як теоретичного, так і практичного характеру. Робить узагальнення та може їх обґрунтувати. Залежно від якості виконання завдання студент отримує таку кількість балів:

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків всіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 4 (евристичне) – 10 балів.

Студент показав отримані теоретичні знання з визначеної теми; аналітичні компетентності (здібності до аналізу макроекономічних процесів та висновків як теоретичного, так і практичного характеру). Він може робити узагальнення з їх обґрунтуванням, може пристосувати теоретичні положення до практичних проблем сучасності. Залежно від якості виконання завдання студент отримує таку кількість балів:

2 – методично правильний розрахунок показників (надано рішення задачі, показано хід рішення, надані формули розрахунків всіх показників);

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

1 – арифметично правильний розрахунок економічних показників;

3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

2 – показано практичну значущість процесів, які аналізуються для суб'єктів господарювання в умовах ринкових перетворень;

1 – охайність виконання завдання.

Завдання 5 (евристичне) – 11 балів.

Студент володіє теоретичними та практичними навичками аналізу та узагальнення макроекономічних процесів, може пов'язувати теоретичні положення з практичними проблемами сучасності, визначати напрями вдосконалення процесів та вирішення проблем. Залежно від якості виконання завдання студент отримує таку кількість балів:

3 – відповідь на завдання повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення;

1 – наведено визначення показників та категорій, які використано під час вирішення завдань;

3 – обґрунтовані висновки щодо процесів, які аналізуються;

3 – зв'язок теоретичного матеріалу з проблемами України;

1 – охайність виконання завдання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Макс. бал	
1	2	3	4		5	6	
Змістовий модуль 1. Методологічні основи макроекономічного аналізу						28,5	
Здатність визначати сутність і значення, цілі і результати макроекономічного аналізу	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Основні структурні співвідношення національної економіки	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення завдань на взаємозв'язок макроекономіки з іншими науками та методи дослідження макроекономічного аналізу	Активна участь в обговоренні питань теми	0,5
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 1 "Економічна система, як об'єкт макроекономічного аналізу". Рішення задач	–	–
Здатність використовувати сучасну методику підрахунку макроекономічних показників	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Методика аналізу розвитку народного господарства	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на визначення СНС та методологічних принципів її побудови та основні категорії	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 2 "Аналіз динаміки основних макроекономічних показників в Україні". Рішення задач	–	–

1	2	3	4		5	6	
Здатність аналізувати показники виміру результатів функціонування національної економіки	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Аналіз функціонування товарного ринку	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на визначення методики аналізу структури національної економіки. Міжгалузевий баланс	Поточна контрольна робота. Перевірка домашніх завдань	5
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 3 "Нагромадження та споживання: співвідношення, тенденції розвитку та прогнозні показники". Рішення задач	–	–
Здатність аналізувати механізм функціонування ринків промисловості і сільського господарства	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на визначення основних показників розвитку промисловості і сільського господарства	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 4 "Виявлення закономірностей розвитку промисловості та сільського господарства". Рішення задач	–	–
Здатність аналізувати механізм рівноваги товарного ринку	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань на визначення та аналіз моделей рівноваги товарного ринку	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 4 "Проблеми рівноваги товарного ринку на прикладі України". Рішення задач	–	–
Здатність аналізувати показники стану грошово-кредитного ринку	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз ринку праці	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення показників грошово-кредитного ринку	Перевірка домашніх завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 9	–	–

1	2	3	4		5	6	
				"Аналіз грошово-кредитного ринку. Модель Манделла-Флемінга". Рішення задач			
Здатність аналізувати механізм фондового ринку	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз ринку праці	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення показників валютного ринку	Поточна контрольна робота	5
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел по темі № 10 "Методологічні основи аналізу фондового ринку та методика його дослідження". Рішення задач	–	–
Здатність аналізувати механізм валютного ринку	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз ринку праці	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 1	Колоквіум	6
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 11 "Аналіз впливу зміни валютних курсів на макроекономічні процеси"	–	–
Змістовий модуль 2. Методологічні основи аналізу закритої та відкритої економіки							31,5
Здатність аналізувати механізм функціонування ринку праці	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань за методикою аналізу стану ринку праці	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР №4 "Напрямки та зміст державної політики зайнятості в Україні". Рішення задач	–	–
Вміти визначати показники стану ринку праці і структуру ринку праці	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань за методикою аналізу стану ринку праці	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 4	–	–

1	2	3	4		5	6	
				"Проблеми економічної нерівності, соціальної справедливості та соціального захисту в сучасній Україні". Рішення задач			
Вміти визначати показники рівня життя	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо соціально-економічних показників рівня життя населення	Перевірка домашніх завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 11 "Визначення показників диференціації доходів населення"	–	–
Здатність аналізувати якість життя за допомогою його основних індикаторів	12	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Аналіз фінансування державних витрат	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо соціально-економічних показників якості життя населення	Поточна контрольна робота	3
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 12 "Визначення гендерного показника розвитку, гендерні нерівності". Рішення задач	–	–
Здатність аналізувати реальний механізм інвестиційної діяльності	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань за показниками інвестиційної діяльності	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 13 "Графічна інтерпретація зміни характеру ВВП"	–	–
Здатність аналізувати аспекти економічної безпеки країни і діагностувати стан економіки	14	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо зовнішньої торгівлі	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 14 "Аналіз конкурентоспроможності країни за М. Портером". Рішення задач	–	–

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
	15	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо платіжного балансу	Поточна контрольна робота	3
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 15 "Митна політика як відображення зовнішньоекономічної стратегії країни". Рішення задач	–	–
	16	Ауд.	2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 2	Колоквіум	6
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 16 "Економічна незалежність країни та труднощі її забезпечення"	Перевірка домашніх завдань	–
	17	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо безпеки та діагностики стану економіки країни	Перевірка домашніх завдань. Наукова стаття	7
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання СР № 17 "Внутрішні та зовнішні аспекти економічної безпеки країни"	–	–
	Усього за змістовими модулями						60
	Сесія	Ауд.	2	Перед-екзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета		
			СРС	2	Підготовка до екзамену		
	Усього годин	144	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни				100
	з них						
<i>поточний контроль</i>						60	
<i>підсумковий контроль</i>						40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
1	2,5	4,5	5	10,5	5	5	2,5	5	7		
Колоквіум					Колоквіум						
6					6						

Примітка. T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модулю		Лекції	Активна участь в обговоренні теми	Домашнє завдання	Наукова стаття	Практичні завдання	Поточні КР	Есе	Колоквіум	Усього	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,5	0,5						1	
	Тема 2	2 тиждень	0,5			2				2,5	
	Тема 3	3 тиждень	0,5		2		2			4,5	
	Тема 4	4 тиждень	0,5	2							2,5
		5 тиждень	0,5				2				2,5
	Тема 5	6 тиждень	0,5		2						2,5
		7 тиждень	0,5				2	3			5,5
8 тиждень		0,5						2	6	8,5	

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ЗМ 2	Тема 6	9 тиждень	0,5				2			2,5	
		10 тиждень	0,5	2						2,5	
	Тема 7	11 тиждень	0,5		2					2,5	
		12 тиждень	0,5					2		2,5	
	Тема 8	13 тиждень	0,5				2			2,5	
	Тема 9	14 тиждень		2						2	
		15 тиждень						3		3	
	Тема 10	16 тиждень								6	6
		17 тиждень			2	5					7
Усього		6,5	6,5	8	5	10	10	2	12	60	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені С. Кузнеця (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Абель Э. Макроэкономика / Э. Абель, Б. Бернанке. – 5-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2010. – 768 с.
2. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ : Атіка, 2004. – 367 с.
3. Базиліук Я. Б. Конкуентоспроможність національної економіки : сутність та умови забезпечення: Монографія. – Київ : НІС, 2002. – 130 с.
4. Бункина С. К. Национальная экономика : учебник для вузов [по экон. спец.] / С. К. Бункина. – Москва : Палеотип, 2002. – 488 с.
5. Вечканов Г. С. Макроэкономика / Г. С. Вечканов, Г. Р. Вечканова. – Санкт-Петербург : Питер, 2011. – 256 с.
6. Губський Б. В. Економічна безпека України / Б. В. Губський. – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 121 с.
7. Економічна теорія. Макроекономіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. – Київ, 2012. – 206 с.
8. Єрохін С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) / С. А. Єрохін. – Київ : Світ знань, 2002. – 526 с.
9. Заблоцький Б.Ф. Економіка України / Б. Ф. Заблоцький. – Львів: Львівський банківський коледж НБУ, 1997. – 580 с.
10. Киреев А. П. Международная экономика : учеб. пособ. В 2-х ч. Ч. 1: Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства / А. П. Киреев. – Москва : Международные отношения, 2001. – 415 с.
11. Киреев А. П. Прикладная макроэкономика : учебник / А. П. Киреев. – Москва : Международные отношения, 2006. – 456 с.
12. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика. Із досвіду професійного аналітика / Т. Т. Ковальчук. – Київ : Знання, 2004. – 638 с.
13. Лібанова Е. М. Ринок праці: навч. посіб. / Е. М. Лібанова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
14. Майєр Джеральд М. Основні проблеми економіки розвитку / Джеральд М. Майєр, Джеме Е. Раух, А. Філіпенко. – Київ : Либідь, 2003. – 688 с.

15. Макаренко И. П. Макроэкономика. Модели и цифры. На примере экономики Украины / И. П. Макаренко. – Киев : Сеста, 2000. – 93 с.
16. Макогон Ю. В. Внешнеэкономическая деятельность: организация, управление, прогнозирование : учебник для вузов / Ю. В. Макогон. – Донецк : Альфа-прес, 2004. – 343 с.
17. Макроекономіка: навч. посіб. / під ред. Сіроштана М. А. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2004. – 184 с.
18. Макроекономіка у запитаннях та відповідях : навч. посіб. / О. С. Кривцов, В. М. Бережний, В. М. Онегіна. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 200 с.
19. Мендул О. Г. Фондовий ринок: операції з цінними паперами : навч. посіб. / О. Г. Мендул, І. А. Павленко. – Київ : КНЕУ, 2000. – 156 с.
20. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / за ред. А. І. Сухорукого. – Київ : НІМБ, 2003. – 63 с.
21. Мэнкью Г. Макроэкономика / Г. Мэнкью. – Санкт-Петербург : Питер, 2013. – 560 с.
22. Могорин Р. М. Система національних рахунків : навч. посіб. / Р. М. Могорин. – Київ : КНЕУ, 2001. – 335 с.
23. Національна економіка : навч. посіб. / О. П. Тищенко, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко [та ін.] ; за заг. ред. А. Г. Савченка. – Київ : КНЕУ, 2011 – 646 с.
24. Петюх В. М. Ринок праці : навч.-метод. посіб. / В. М. Петюх. – Київ : ВЦ "Академія", 2000. – 128 с.
25. Пономаренко В. С. Рівень і якість життя населення України / В. С. Пономаренко, М. О. Кизим, Ф. В. Узунов. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2003. – 224 с.
26. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки: навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Г. О. Пухтаєвич. – Київ : КНЕУ, 2003. – 147 с.
27. Радіонова І. Ф, Усик В. І. Макроекономічний аналіз: конспект лекцій / І. Ф. Радіонова. – Київ : КНЕУ, 2015. – 147 с.
28. Турецкий О. А. Национальная экономика и ее регулирование / О. А. Турецкий. – Одесса: СМІЛ, 2002. – 378 с.
29. Экономическая и национальная безопасность : учебник для вузов / под ред. Е. А. Олейникова. – Москва : Экзамен, 2004. – 766 с.

12.2. Додаткова

30. Айстраханова Д. Д. Результати та перспективи розрахунків оперативних оцінок макроекономічних показників / Д. Д. Астраханова // Статистика України. – 2004. – № 1. – С. 9–13.

31. Бандура О. Деякі концептуальні проблеми аналізу макроекономічної динаміки // Економіст. – 2004. – № 9. – С. 25–33.

32. Бандура О. В. Нова макроекономічна модель та регуляторна реалізація резервів (на прикладі США) / О. В. Бандура // Економіст. – 2003. – № 10. – С. 37–39.

33. Бандура О. В. Ресурсна модель макроекономічної динаміки / О. В. Бандура // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 11. – С. 4–12.

34. Барановський О. Проблеми фінансової безпеки в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір / О. Барановський // Вісник НБУ. – 2003. – № 10. – С. 18–19.

35. Берданова О. Методологічні аспекти оцінки масштабів бідності в Україні / О. Берданова // Вісник національної академії державного управління при Президентіві України. – 2004. – № 2. – С. 49–54.

36. Береславська О. Курсова стабільність і макроекономічні досягнення в Україні / О. Береславська // Вісник НБУ. – 2002. – № 2. – С. 18–21.

37. Бобух І. М. Оцінка національного багатства у контексті міжнародного досвіду / І. М. Бобух // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 2. – С. 24–39.

38. Богиня Д. Структурна перебудова економіки України в умовах глобалізації та інформатизації / Д. Богиня, Г. Волинський // Економіка України. – 2003. – № 7. – С. 19–28.

39. Ващенко І. До питання про фінансову стабільність як складову економічної безпеки держави / І. Ващенко // Банківська справа, – 2003. – № 5. – С. 68–75.

40. Геєць В. М. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. М. Геєць // Економіка України. – 2009. – № 2.

41. Головка В. Система національних рахунків: вчора, сьогодні, завтра / В. Головка // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 4. – С. 3–6.

42. Гукалова І. В. Із досвіду суспільно-географічної якості життя населення / І. В. Гукалова // Український географічний журнал. – 2005. – № 4. – С. 37–44.

43. Дацків Р. М. Вплив глобалізації на зовнішньоекономічну безпеку України / Р. М. Дацків // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 12. – С. 129–138.
44. Демьянченко А. Анализ внешнеэкономической деятельности Украины в 1998 – 2003 годах: от спада к экономическому росту / А. Демьянченко // Экономист. – 2004. – № 9. – С. 42–45.
45. До реальних перспектив у співпраці з ЕС // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 128. – С. 3.
46. Задоя А. Формування системи нових ринкових відносин / А. Задоя // Економіка України. – 2004. – № 5. – С. 44–50.
47. Кваснюк Б. Структурна перебудова економіки та її ресурси / Б. Кваснюк // Економіка України. – 2003. – № 11. – С. 18–28.
48. Кизименко О. Ринок праці: складові успіху та конкурентноздатності / О. Кизименко // Людина і праця. – 2004. – № 3. – С. 14–15.
49. Колмаков И. В. Методы и модели прогнозирования показателей уровня бедности / И. В. Колмаков // Вопросы статистики. – 2005. – № 9. – С. 44–45.
50. Концепція фінансової безпеки України // Фінансовий ринок України. – 2004. – № 6 – 7. – С. 40–78.
51. Крючкова І. Структурні зрушення в зовнішній торгівлі України: тенденції та перспективи / І. Крючкова // Вісник НБУ. – 2004. – № 2. – С. 3–6.
52. Лазерник Л. Л. Зовнішньоторговельні чинники розвитку України / Л. Л. Лазерник // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 6. – С. 59–64.
53. Литвицький В. Подолання макроекономічної анемії в Україні / В. Литвицький // Банківська справа. – 2003. – № 2. – С. 3–13.
54. Мазурок П. Еволюція сучасних методологічних підходів дослідження ринку праці / П. Мазурок // Банківська справа. – 2003. – № 3. – С. 43–59.
55. Макроекономічна політика : навч. посіб. / І. Й. Малий, А. Г. Савченко, В. С. Волощенко ; за заг. ред. І. Й. Малого. – Київ : КНЕУ, 2013. – 436 с.
56. Михайленко О. Методологічні аспекти структурування національної економіки і національного ринку / О. Михайленко // Економіка України. – 2003. – № 5. – С. 60–67.

57. Мікловда В. Макроекономічні тенденції стабілізації економіки України і перспективи економічного зростання / В. Мікловда // Регіональна економіка. – 2004. – № 1. – С. 7–15.

58. Мониц Д. Б. Детенизация экономического развития как составляющая стратегии обеспечения экономической безопасности / Д. Б. Мониц // Социальная экономика. – 2002. – № 4. – С. 169–174.

59. Одегов Ю. Внутренний рынок труда в системе социально-трудовых отношений / Ю. Одегов // Вопросы экономики. – 2004. – № 3. – С. 105–114.

60. Опалько В. В. Показники вимірювання бідності в постсоціалістичних країнах / В. В. Опалько // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 12. – С. 179–186.

61. Петрова І. Методологічні проблеми узгодження робочих місць і робочої сили / І. Петрова // Економіка України. – 2000. – № 7. – С. 40–47.

62. Приступко А. Законодавчо-правове регулювання фондового ринку України / А. Приступко // Право України. – 2004. – № 8. – С. 53–56.

63. Проценко І. Деякі питання забезпечення національної економічної безпеки України / І. Проценко // Українське право. – 2003. – № 1. – С. 213–217.

64. Родіонова І. Ф. Порівняльна результативність фінансової та грошової політик / І. Ф. Родіонова // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С. 29–36.

65. Садова У. Факторний аналіз життя населення в регіоні з пониженою місткістю ринку праці / У. Садова // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 92–103.

66. Саміт Україна – ЕС: конструктивний діалог // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 127. – С. 1, 2.

67. Столбовський А. О. Нові інформаційні технології та економічна безпека України / А. О. Столбовський // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 8. – С. 99–104.

68. Сухарев О. О выборе стратегии макроэкономической политики / О. Сухарев // Вопросы экономики. – 2004. – № 8. – С. 77–89.

69. Чернодід І. С. Економічна безпека як категорія економічної теорії / І. С. Чернодід // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 11. – С. 13–20.

70. Шинкарук Л. В. Теоретичні та емпіричні аспекти дослідження стану нестійкої рівноваги трансформаційної економічної системи / Л. В. Шинкарук // Економічна теорія. – 2004. – № 2. – С. 57–71.

12.3. Інформаційні ресурси

71. Бюджетний кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

72. Бюлетень Національного банку України: щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України [Електронний ресурс] : офіц. сайт НБУ. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

73. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

74. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

75. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

76. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.

77. Рахунки інституційних секторів економіки за відповідний рік [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

78. Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

79. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень України. – Режим доступу : www.niss.gov.ua.

80. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

81. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.

82. Статистичні дані Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] : офіц. сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.kmu.gov.ua.

12.4. Методичне забезпечення

83. Методичні рекомендації щодо затвердження рівня економічної безпеки України, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cst.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

84. Методологічні положення оновленої версії системи національних рахунків 2008 року [Електронний ресурс]. – Київ : Держстат. України, 2013. – Режим доступу : www.ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2013/398/398_2013/htm.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Макроекономічний аналіз" за Національною рамкою кваліфікацій України

58

Складові компетентності, які формуються в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Основні структурні співвідношення національної економіки					
Здатність визначати основні категорії і поняття дисципліни. Здатність до аналізу принципів національної економіки. Здатність до аналізу соціально-історичних типів національної економіки	Поняття "Національна економіка", основні соціально-історичні типи національної економіки (НЕ)	Розуміння сутності основних принципів та соціально-історичних типів НЕ	Ідентифікувати ключові поняття, категорії, принципи та соціально-історичні типи НЕ	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо визначення сучасних соціально-історичних типів НЕ	Відповідальність за точну ідентифікацію сучасних соціально-історичних типів НЕ
Тема 2. Методика аналізу розвитку народного господарства					
Вміння аналізувати основні моделі національної економіки та їх еволюцію	Визначення основних моделей НЕ	Розуміння основних моделей НЕ	Визначити сутність основних моделей НЕ. Здатність аналізувати основні моделі НЕ	Презентувати результати оцінки основних моделей НЕ	Відповідальність за точність і коректність оцінки основних моделей НЕ
Тема 3. Аналіз функціонування товарного ринку					
Здатність визначити структуру НЕ: сутність її умов, її формування	Основні напрями аналізу структури НЕ	Розуміння НЕ	Визначити специфіку структури НЕ	Презентувати результати дослідження НЕ	Самостійно досліджувати НЕ

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Методологічні основи аналізу фінансового ринку					
Здатність аналізувати моделі рівноваги товарного ринку	Показники розвитку промисловості і сільського господарства	Розуміння конкурентності товарного ринку	Аналізувати основні закономірності розвитку промисловості	Презентувати результати оцінки моделей рівноваги товарного ринку	Самостійно досліджувати основні показники НЕ
Тема 5. Аналіз ринку праці					
Здатність аналізувати грошово-кредитний, фондовий та валютний ринки	Сутність основних показників стану грошового кредитного ринку країни	Розуміння впливу зміни валютного курсу	Аналізувати вплив операцій на валютному ринку	Презентувати результати аналізу впливу основних факторів грошово-кредитного, фондового та валютного ринків	Самостійно досліджувати вплив основних факторів грошово-кредитних, фондових та валютних ринків
Тема 6. Аналіз циклічної поведінки економічних суб'єктів					
Здатність визначати показники стану ринку праці	Сутність основних методик аналізу ринку праці	Розуміння основних стратегій НЕ	Визначати сутність основних методик аналізу ринку праці	Презентувати результати аналізу ринку праці	Самостійно досліджувати ринок праці
Тема 7. Моделювання макроекономічної рівноваги національної економіки					
Здатність визначати рівень життя	Сутність основних індикаторів бідності населення	Розуміння новітніх тенденцій розвитку якості життя	Визначати сутність новітніх тенденцій розвитку якості життя	Презентувати результати аналізу розвитку якості життя	Самостійно досліджувати новітні тенденції НЕ
Тема 8. Макроекономічна політика у відкритій економіці					
Здатність аналізувати реальний механізм інвестиційної діяльності	Сутність основних методик аналізу інвестиційної діяльності	Розуміння проблем інвестиційної діяльності в Україні	Визначати сутність проблем інвестиційної діяльності України	Презентувати результати аналізу інвестиційної діяльності в Україні	Самостійно досліджувати проблеми інвестиційної діяльності України
Тема 9. Аналіз фінансування державних витрат					
Здатність визначати проблеми зовнішньоекономічної діяльності	Сутність проблем зовнішньоекономічної діяльності України	Розуміння проблем зовнішньоекономічної діяльності України	Визначати сутність проблем зовнішньоекономічної діяльності України	Презентувати результати аналізу проблем зовнішньоекономічної діяльності України	Самостійно досліджувати проблеми зовнішньоекономічної діяльності України
Тема 10. Механізм забезпечення економічної безпеки держави					
Здатність визначити економічну складову національної безпеки	Сутність проблем національної безпеки	Розуміння проблем національної безпеки	Визначити сутність проблем національної безпеки	Презентувати результати національної безпеки	Самостійно досліджувати проблеми національної безпеки

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми та плани семінарських занять.....	17
6. Теми практичних занять	19
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	20
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	25
8. Індивідуально-консультативна робота	31
9. Методи навчання	31
10. Методи контролю	37
11. Розподіл балів, які отримують студенти	45
12. Рекомендована література.....	52
12.1. Основна	52
12.2. Додаткова	54
12.3. Інформаційні ресурси.....	57
12.4. Методичне забезпечення	57
Додатки.....	58

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

**Робоча програма
для студентів спеціальності 051 "Економіка"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Бріль** Михайло Сергійович
Кліменко Олена Миколаївна
Мащенко Марина Анатоліївна

Відповідальний за видання *О. Є. Попов*

Редактор *К. Л. Бикова*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 183 ЕВ. Обсяг 61 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*